

Türkiye'nin ilerleyişinden, tüm dünya kazançlı çıkacak

3 EKİM Doğu ve Batı Almanya'nın birleşme tarihi olması nedeniyle bütün dünya için çok özel ve anlamlı bir gündür. Bana sanki bazı özlemlere konulmuş bir nokta gibi gelir. Hiç gelmeyecekmiş gibi olan bekleyişteki buruk keder, bekleyişin bitişi ve kavuşmanın sevinci, her şey iç içedir artık. Kelimeler duyguları ifade etmeye yetmez. İşte bu karmaşık duygular yumağında, hafta sonunu neredeyse soluksuz kalarak, bir bekleyişle geçirdim. 42 yıl beklemişti Türkiye, tam kırk-iki yıl, dile kolay. Ama benim bir kaç gün daha bekleyecek doğrusu ne sabrım ne de gücüm vardı. Hele

Avusturya'nın ayak diremesi, kabullenebilir gibi değildi. Eminim pek çok insan benimle aynı duyguları paylaştı. Ta ki 3 Ekim Pazartesi gecesi Lüksemburg'dan Türkiye ile müzakerelere 20 Ekim'de resmen başlanacağına dair haber gelinceye kadar.

Değişmez hedef

AB ve Türkiye'nin birbirinin ayrılmaz parçası olduğunu düşünenler için; özellikle müzakerelerinin hedefinin tam üyelik olarak açıklanması, derin bir soluk aldırdı. Bu kadar yaşanan soruna rağmen bunun kurumsal anlamda büyük bir kazanım olduğu unutulmamalı.

Altı üyesi ile ilk kuruluşunu gerçekleştiren Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), sonraki genişleme sürecinde, Topluluğa ve daha sonraki dönemde AB'ye sonradan katılan 19 ülkeye ve ileride AB'ye üye olabilmek için şartları yerine getirmeye çalışan, sadece Türkiye değil, diğer tüm ülkelerin hiç birine, ilk günden tam üyeliğin garantisini vermemişlerdir. Özünde Türkiye'nin AB tarafından engellenme veya dışlanma olarak gördüğü veya yaşadığı şeylerin hiç birisi yeni değil. Farklı muamele bu anlamda yok aslında, çünkü bundan önceki müzakere ve uygulamalarda aynı kurallar ve ilkeler diğer ülkeler içinde geçerliydi. Ucu açıklık, geçiş dönemleri ve müzakerelerin kesintilere uğramasına yönelik yaklaşım her aday ülke için aynı oldu. Bu yollardan İngiltere,

toplumsal güven geri gelmeden genişleme süreçlerinde hızla ilerlenemeyeceği de kesin. Ayrıca İngiltere'nin 1975'deki üyeliğinden beri ilk defa nüfus açısından Türkiye gibi büyük bir ülke AB'ye üye olacak. AB içerisindeki kurumsal düzen nüfus yoğunluğuna

dayanıyor. İngiltere'nin üyeliğinden beri Avrupa içi dengelerin nasıl alt üst olduğu ve hatta İspanya ve Polonya gibi orta büyüklükteki ülkeler için bile sürecin kolay olmadığı unutulmamalı. AB içinde büyük ülkeler için adı konulmamış bir kural vardır: Büyük bir ülkeye, hiç bir devlet kol kanat germez, himaye altına almaz, arkadan itmez. Kapı açılır, fakat oradan içeri geçmek büyük ülkenin kendi sabrı ve gücü ile olur.

AB eğer önümüzdeki birkaç yıl içinde ekonomik ve siyasal toparlanma sağlayamazsa Türkiye dahil tüm aday ülkelerin işi zorlaşarak, uzayacak. Türkiye'nin siyasal, ekonomik ve toplumsal açıdan tam anlamıyla modernleşmek hedefi olmalıdır. Zayıf bir AB'nin içinde zaten Türkiye yer almak istemeyecektir. Bu anlamda daha soğuk kanlı ve akılcı kalınarak siyasal tartışmalarda AB'nin ve aday ülkelerin bugünü değil, yarını dikkate alınmalıdır.

AB ile müzakere süreci Avusturya, İsveç ve Finlandiya için 13, İspanya ve Portekiz için 7 yıl sürmüştü. Bence Türkiye'nin hedefi 2014 olmamalı. Takvimde bu perspektife denk düşen önemli gelişmeler zaten Türkiye'den yana: AB'nin yeni bütçe dönemi, Avrupa Parlamentosu seçimleri, yeni komisyon ve yeni bir genişleme. Yalnızca Türkiye değil, belki Bosna, Makedonya, İsviçre, Norveç.

Türkiye'nin ödevi

Diğer taraftan "AB'nin yeni üyeleri hazmetme kapasitesi" ifadesi, 1993 yılında AB literatürüne girmiş ve ilk kez Türkiye'ye karşı kullanılmamıştır. Güçlü bir AB'nin kurumlarının iyi işlemesi gerekir. Tam üye olacak ülkeler AB için hazırlık yaparken, AB'nin de kendi içine alacağı yeni üyelere hazırlık yapması normaldir. Ama AB enerjik, dürüst ve değişimini tamamlamış bir Türkiye ile karşı karşıya bulunulduğunu

Dr. Susam DÜNDAR-ISIK
Türkiye-AB ve Tarım Uzmanı

uzun bir uğraş sonunda üye olabildiler, çok çalıştılar, kendi güçleri ile kendilerini kabul ettirdiler, hatta Portekiz hazır olduğu halde İspanya'dan dolayı beklemek zorunda kaldı. Çalışanların serbest dolaşımı gibi bazı alanlarda geçiş süreçlerini kabullendiler. Orta Avrupa ve Baltık ülkeleri hem serbest dolaşım için geçiş süreci yaşarken hem de mali destek konusunda daha öncelilere göre farklı uygulamalar yaşadılar. İspanya, Polonya, Hırvatistan, Bulgaristan ve Romanya ile görüşmeler defalarca durma aşamasına geldi. Bazılarında hatta durduruldu. Bu örneklerle söylemek istediğim pazarlık sürecinin sert geçeceğini bilerek, yılmadan, sabır ve kararlılıkla yoluna devam ederek, zeki ve atik politik manevralarla, süreci kendi lehine çevirebilmek olmalı.

Üstesinden geliriz

Fakat yine de bu sefer farklı bir muamele var. Bundan sonra tüm adaylar için, üyeliğin kesin olmadığı, koşullara ve kısıtlara uymanın zorunluluğu, daha sık önemle vurgulanacak. Burada amaç üyeliğe hazırlanan ülkede Kopenhag Kriterleri'nin siyasi ve ekonomik boyutunun tam olarak hayata geçirilerek, özümsemesidir. Bunu, bu bağlamda düşünmek insanı rahatlatıyor. Pek tabi AB içerisinde Türkiye'yi görmekten rahatsız olan kimi devletler tam üyeliği engellemek için her yolu deneyecekler, bu çok açık ve kesin. Ama Türkiye bunun da üstesinden gelecek, buna inancım tam.

Müzakereler çeşitli nedenlerle duraklayabilir, duraklamalarla devam edebilir. Ama başlayıp da tam üyelikle sonuçlanmayan müzakere süreci yok. Bu süreçte AB ve Türkiye siyah ve beyaz renklerinin arasında gri tonunu da fark edecekler, birbirlerine yaklaşıp, birbirlerini daha iyi anlayarak, birlikte geleceği inşa etmenin tadına varacak, belki de birbirlerinden hiç ayrılmayacaklar.

Ama AB içerisinde yaşanan ekonomik durgunluk aşılmadan,

güçlü ekonomik yapısıyla, dünyanın gelişmiş ülkeleri ile aynı standartlarda bir Türkiye hedefini, daha somut bir kurumsal zemine oturtmuştur.

Türkiye'nin mevzuat uyumu sürecindeki başansı, müzakere sürecinde hızlı ilerlemesi, siyasal ve ekonomik reform sürecinin devamına ve derinleştirilmesine yönelik kararlı adımları içeride ve dışarıda saygınlığını artıracaktır. Demokratik reformların uygulanması, tarım, çevre, eğitim, araştırma, sosyal güvenlik gibi alanlarda reformların yapılarak hayata geçirilmesi, kapsamlı bir kamu reformu, kayıt dışı ekonomi ile kararlılıkla mücadele, Türkiye'nin küresel düzende bir bilgi toplumu olma yolunda ilerlemesi, toplumsal diyalog ve toplumsal uzlaşma ortamının sağlanması ile Türkiye'nin müzakerelerdeki konumu çok güçlenecektir.

Değerler topluluğu

Kısacası; hem AB'nin hem de Türkiye'nin birbirlerinden öğrenecek çok şeyleri var. AB ortak tarih değil, değerler toplumdur. AB 50 yıllık başşın, başşının, refahın, ilerlemenin öyküsüdür. Birleşik, birlikte çalışan bir Avrupa gelecekte Amerika rüyasının yerini alacaktır. NATO ülkesi Türkiye'nin katılımı olmadan AB tamamlanmış olamaz. Tek başına Türkiye'nin bütün Doğu Avrupa ülkelerinin toplamından daha çok Avrupa'ya kazandıracakları vardır. Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması AB için bir zenginliktir. Ama aynı zamanda bu ülkenin 80 yıllık bir laiklik geçmişi olduğu da unutulmamalıdır. Türkiye'nin, bu tarihsel aşamayı, Avrupa Birliği'nin kendi iç siyasal dengeleri ve sosyoekonomik ortamı açısından, kurulduğundan beri yaşadığı en zor dönemde gerçekleştirmiş olması, gelinen noktayı daha da anlamlı kılmaktadır.

Yeni yıldız AB'yi daha güvenilir, daha kararlı, daha anlamlı ve daha aydınlık yapacaktır. Haydi Türkiye, yolun açık olsun! Bütün desteğimizle ve kalbimizle yanındayız.